

İSLÂM'DA HURAFENİN YERİ YOKTUR (5)

(...dünden devam)

Taklîdin anlamı ve hükmü

Kurtubî, bu âyetin tefsîrinde taklîdin hükmünü şöyle açıklıyor: Tahlîd: Devenin boynuna takılan yulardan alınmıştır. Yularını başkasının eline verip, güdülen bir varlık gibi onun peşinden giden, onun yaptığı şeyleri düşünmeden yapan kimseye mukallid denir. Taklit, insanı ne aslî ne de fer'î bir bilgiye ulaştırmaz. Ancak dinî hükümleri asıllarından çıkarma yeteneğinde bulunmayan kimse, zamanının en bilginini bulup onun fetvâlarına uyar. Zira Cenâbı Hak: *"Bilmiyorsanız zikir ehlinde (bilenlerden) sorun."*

(Nahl: 70/43)

buyurmuştur. Yalnız birliğin sağlanması, herkes tarafından uyulması için en âlim insanı bulmak gerekir. Âlim de yine vaktinin darlığından dolayı sonucuna ulaşamadığı bir konuda kendisi gibi bir âlimi taklit eder ki bir ibâdeti veya hükmü kaçırmazın.

İbn Atıyye'ye göre ümmetin icmâ'ı, itikat konularında taklîdin câiz olmadığı yolundadır. Kadî Ebûbekr ibn el-Arabî ve Ebû Amr Osman ibn İsmâ il Derbâs eş-Şâfi'î gibi kimseler itikadda da taklîdin caiz olduğu görüşündedirler. Fakat İbn Derbâs

, tevhîd konusunda taklîdin caiz olmayacağını söylüyor. Çünkü:

"Biz babalarımızı bir dîn üzerinde bulduk, biz de izlerine uyarız." (Zuhruf: 63/23)

âyetinde babalarını körü körüne taklîd edenler kınanmaktadır. Her mükellefin tevhîdi öğrenmesi farzdır ki bu da ancak Kitâb ve sünnet(i öğrenmek) yoluyla olur.

Bazı kimseler, Kitâb ve sünnete uyanların da mukallid olduğunu söylemişlerdir ama bu doğru değildir. Çünkü Allah, körü körüne babalarının yolunda gidenleri kınamıştır. Peygamber'in getirdiklerine uymak taklîd değildir. Zira Peygamber'in getirdikleri, en doğru yoldur. Yüce Allah, Peygamber'in diliyle: *"Ben size, babalarınızı üzerinde bulduğunuz (din)den daha doğrusunu getirmiş olsam da (yine babalarınızın yolunu) mu (tutacaksınız)?"* (Zuhruf: 63/24)

Peygamberin getirdiği en doğru yola uymayanları kınamaktadır. Çünkü bunlar, câhil insanların çağlar içinde oluşturdukları gelenekler değil, sâf akıldan, soyut ruhtan vahyedilmiş parlak düşüncelerdir.

“

Rabbimiz, biz beğle-rimize ve büyüklerimize uyduk da bizi yoldan saptırdılar."

(Ahzâb: 97/67)

âyetinde babalarının sapık yoluna uyarak sapanlar kınanmakta iken, peygamber babalarının dinine uyan Yûsuf (selâm ona) övülmektedir:

"Babalarım İbrahim

, İshâk ve Ya'kub'un dinine uydum. Bizim, herhangi bir şeyi Allah'a ortak koşmaya hakkımız yoktur. Bu (tevhîd), bize ve bütün insanlara Allah'ın bir lütfudur, ama insanların çoğu şükretmezler."

(Yûsuf: 53/38)

(devamı yarın..)